

ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Григораш М.С.

студентка,

Науковий керівник: Ватченко Б.С.

кандидат економічних наук, доцент,

Університет митної справи та фінансів

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Інвестиційне забезпечення відіграє дедалі визначну роль в реалізації інноваційної діяльності регіону. Однак, незважаючи на велике практичне значення регіонального аспекту економічної політики інноваційного розвитку, ця проблема не стала предметом прискіпливої уваги теоретиків та практиків у галузі соціально-економічного прогнозування та програмування. В зв'язку з цим питання залучення та ефективного використання інвестиційних ресурсів для забезпечення інноваційного розвитку регіону є актуальними [2].

Проблема забезпечення конкурентоспроможності національної економіки на основі впровадження інновацій значною мірою має регіональний характер. Кожен регіон відрізняється своїми конкурентними перевагами і специфічними ресурсами, які необхідно задіяти у найкращій спосіб при переході до інноваційного типу розвитку в Україні.

Майкл Е. Портер довів, що конкурентоспроможність залежить від здатності країни впроваджувати нововведення та модернізуватися. Причому конкурентні переваги створюються та підтримуються через локалізовані процеси. В умовах глобалізації проблема конкурентоспроможності – це проблема виживання та розвитку країни. В цих умовах необхідно, щоб інноваційний розвиток став основним чинником забезпечення конкурентоспроможності її економіки та зростання валового внутрішнього продукту на душу населення (ВВП) [1].

Конкурентоспроможність України є відносно низькою: у рейтингу «Індексу глобальної конкурентоспроможності 2015–2016» Україна знаходиться на 79 місці зі 140 країн [3].

На підприємствах України низькою залишається питома вага підприємств, що впроваджують інновації (у 2014 р. – 9,8%). Низькою є також питома вага інноваційної продукції в обсязі промислової (у 2014 р. – 2,4%). Так, у 2014 році загальний обсяг фінансування

інноваційної діяльності становив 7695,9 млрд. грн. У 2014 р. спостерігалось скорочення як загальної суми інноваційних витрат на 1866,7 млн. грн., так і витрат, що припадають у середньому на одне підприємство – 6,38 млн. грн. проти 7,15 млн. грн. Зменшилася кількість інноваційно-активних підприємств не тільки в Донецькій і Луганській областях, а й в Одеській, Миколаївській та в регіонах, що не межують з гарячими точками, – в Кіровоградській, Тернопільській, Вінницькій, Хмельницькій, Чернігівській, Чернівецькій областях. Однією з головних причин зазначеного є глибока соціально-економічна криза і падіння курсу національної валюти. У 2014 р. фінансування витрат на інновації за рахунок коштів державного бюджету та позабюджетних фондів збільшилося на 319,40 млн. грн. та 30,68 млн. грн. відповідно. Збільшилися також їхні частки у загальному обсязі фінансування.

З метою здійснення нововведень у 2014 році 154 підприємства придбали нові технології (в Україні та за її межами), з них 54 підприємства придбали технології за кордоном. Найактивнішими щодо придбання технологій були підприємства з виробництва харчових продуктів – 19,5% від загальної кількості підприємств, які займалися придбанням нових технологій, з виробництва машин і устаткування – 9,1%, виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – 6,5%. У 2014 році промисловими підприємствами придбано 426 нових технологій в Україні та 117 – за її межами (у 2013 р. – 512 та 139 технологій відповідно).

Зазначені особливості інноваційної діяльності в Україні дозволяють віднести її до інноваційних моделей розвитку, які базуються більшою мірою на запозиченні інновацій, які відтворюють фізичний капітал на основі технологій, вже існуючих у розвинутих країнах [4].

Найбільш конкурентоспроможні країни є найбільш заможними. За даними 2013 року лідери серед них – Швейцарія (1 місце), Сінгапур (2 місце), Фінляндія (3 місце), Швеція (3 місце), Німеччина (4 місце), США (5 місце). Україна, як зазначалося, за конкурентоспроможністю на 76 місці [5].

Україна має певні невикористані конкурентні переваги для активізації інноваційного процесу, в тому числі для імпорту інновацій. Зберігся значний науково-технічний потенціал у ракето- і літакобудуванні, важкому машинобудуванні тощо. Перехід економіки України до моделі інноваційного розвитку потребує подолання «елітної» корупції та переходу до економічних відносин, в яких право і закон будуть відігравати визначальну роль, захищаючи добросовісну конкуренцію та набуті у законному порядку права власності [1].

Можливості в Україні для інноваційного розвитку економіки є і вони повинні повноцінно використовуватись. Проте інноваційний

розвиток регіонів гальмується недостатністю бюджетного фінансування інноваційних проектів, слабкістю інноваційної інфраструктури, втратою творчого потенціалу кадрів. Інноваційна діяльність в Україні потребує міжгалузевого технологічного обміну, зміцнення зв'язків компаній з університетами та науково-дослідними інститутами, розвитку міжнародної науково-технічної кооперації, венчурного інвестування в нові прогресивні розробки, створення інноваційної інфраструктури, широкого застосування інформаційних технологій тощо. Спрямування сьогоднішніх інвестицій в освіту, науку і нові технології усіх без винятку регіонів стане запорукою стрімкого розвитку їх економіки і держави в цілому у найближчому майбутньому. Перехід економіки України на інноваційний тип розвитку не має альтернативи. Якщо цього не відбудеться, наша країна просто не буде мати майбутнього. Держава має враховувати конкурентні переваги і специфічні ресурси різних регіонів, сприяти формуванню їх самодостатності та конкурентоспроможності.

На сьогодні Україна продовжує розвиватися без суттєвого використання свого інноваційного потенціалу. Інноваційна продукція освоюється в основному шляхом використання науково-технічних надбань попередніх років. Такий тип інноваційного розвитку має досить вузькі межі і не дає можливості підтримувати конкурентоспроможність вітчизняних підприємств протягом тривалого періоду.

Список використаних джерел:

1. Ахромкін Е. М. Інноваційний розвиток регіонів як чинник конкурентоспроможності економіки України / Е. М. Ахромкін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2010_11_2/Ahromin.pdf.
2. Беленький П. Ю. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможності регіону / П. Ю. Беленький, В. І. Шевченко-Марсель, О. О. Другов. – Львів, 2006. – 129 с.
3. The Global Competitiveness Index 2015-2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://widgets.weforum.org/global-competitiveness-report-2015>.
4. Аналітична довідка «Стан розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій за 2014 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files.pdf>.
5. Українська туристична галузь: між Македонією та Албанією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vgolos.com.ua/articles/ukrainska_turystychna_galuz_mizh_makedoniieyu_ta_albaniieyu_108550.html?print.